HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

7 aprilie 2022 *

„Trimitere preliminară – Agricultură – Politica agricolă comună – Scheme de sprijin direct – Norme comune – Schemă de plată unică pe suprafață – Regulamentul (CE) nr. 73/2009 – Articolul 2 litera (c) – Noțiunea de «activitate agricolă» – Articolul 35 – Regulamentul (CE) nr. 1122/2009 – Reglementare națională care impune prezentarea unui titlu juridic care dovedește dreptul de folosință asupra parcelei agricole puse la dispoziția agricultorului în cadrul unui contract de concesiune și care condiționează validitatea unui astfel de contract de calitatea de crescător sau de proprietar de animale a viitorului concesionar – Concesionar al unei pășuni care a încheiat un contract de colaborare cu crescători de animale – Autoritate de lucru judecat”

În cauza C-116/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Timișoara (România), prin decizia din 6 februarie 2020, primită de Curte la 28 februarie 2020, în procedura

SC Avio Lucos SRL

împotriva

Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj,

Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a doua, doamna I. Ziemele (raportoare) și domnii T. von Danwitz, P. G. Xuereb și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru SC Avio Lucos SRL, de M. Gornoviceanu, avocată;

* Limba de procedură: româna.

– pentru Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj, de N. S. Răducan, în calitate de agent;

– pentru guvernul român, de E. Gane și A. Rotăreanu, în calitate de agenți;

– pentru guvernul german, de J. Möller și S. Heimerl, în calitate de agenți;

– pentru guvernul francez, de A.-L. Desjonquères, C. Mosser și W. Zemamta, în calitate de agenți;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de L. Vignato și R. Guizzi, avvocati dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de A. Sauka și A. Biolan, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 2 septembrie 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește, în primul rând, interpretarea Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 (JO 2009, L 30, p. 16), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 1310/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 (JO 2013, L 347, p. 865) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 73/2009”), în al doilea rând, interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1122/2009 al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 73/2009 în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de regulamentul respectiv, precum și de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea în cadrul schemei de ajutoare prevăzute pentru sectorul vitivinicol (JO 2009, L 316, p. 65), precum și, în al treilea rând, principiul autorității de lucru judecat.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între SC Avio Lucos SRL, pe de o parte, și Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj (România) și Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central (România) (denumite în continuare împreună „APIA”), pe de altă parte, în legătură cu cererea de rambursare a sprijinului financiar pe care APIA l-a acordat Avio Lucos în cadrul schemei de plată unică pe suprafață pentru anul 2014.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul (CE) nr. 1254/1999

3 Articolul 12 din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul cărnii de vită și mânzat (JO 1999, L 160, p. 21, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 80) prevedea la alineatul (2):

„Pentru determinarea densității inventarului de vite se iau în considerare următoarele:

[…]

(b) suprafața furajeră, însemnând suprafața din fermă disponibilă pe parcursul anului calendaristic pentru creșterea bovinelor și a ovinelor și/sau a caprinelor. […]

[…]”

4 Acest articol 12 a fost suprimat prin Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor sisteme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO 2003, L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177, rectificări în Ediție specială, 03/vol. 76, p. 291, și în JO 2009, L 96, p. 39), înainte ca Regulamentul nr. 1254/1999 să fie el însuși abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a pieței agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole (Regulamentul unic OCP) (JO 2007, L 299, p. 1, rectificare în JO 2009, L 37, p. 14).

Regulamentul nr. 1782/2003

5 Articolul 44 din Regulamentul nr. 1782/2003, intitulat „Utilizarea drepturilor la plată”, prevedea la alineatele (2) și (3):

„(2) Prin «hectar eligibil pentru ajutor» se înțelege orice suprafață agricolă a exploatației, ocupată cu terenuri arabile și pășuni permanente, cu excepția suprafețelor ocupate cu culturi permanente și păduri sau destinate unei activități neagricole.

(3) Agricultorul declară parcelele care corespund hectarelor eligibile aferente unui drept de plată. Cu excepția cazurilor de forță majoră sau de circumstanțe excepționale, aceste parcele stau la dispoziția agricultorului […]”

6 Regulamentul nr. 1782/2003 a fost abrogat prin Regulamentul nr. 73/2009.

Regulamentul nr. 73/2009

7 Considerentele (4), (7), (23) și (25) ale Regulamentului nr. 73/2009 aveau următorul cuprins:

„(4) În plus, pentru a se evita ca terenurile agricole să fie abandonate și pentru a se asigura menținerea lor în bune condiții agricole și de mediu, [Regulamentul nr. 1782/2003] a stabilit un cadru comunitar în care statele membre adoptă standarde care să țină seama de caracteristicile zonelor în cauză, inclusiv de caracteristicile pedologice și climatice, precum și de tipurile de exploatare existente, de utilizarea terenurilor, rotația culturilor, practicile agricole și structura exploatațiilor. Acest cadru ar trebui menținut. […]

[…]

(7) [Regulamentul nr. 1782/2003] a recunoscut efectul pozitiv asupra mediului al pășunilor permanente. Ar trebui menținute măsurile stipulate în respectivul regulament care urmăresc să încurajeze menținerea pășunilor permanente existente, pentru a oferi garanții împotriva transformării masive a acestora în terenuri arabile.

[…]

(23) Experiența punerii în aplicare a schemei de plată unică demonstrează că ajutorul decuplat pe venit a fost, în anumite cazuri, acordat unor beneficiari în cazul cărora activitățile agricole reprezentau numai o parte nesemnificativă a ansamblului activităților economice ale acestora sau în cazul cărora domeniul de activitate nu viza sau viza doar parțial efectuarea unei activități agricole. Pentru a evita alocarea ajutorului pe venit din domeniul agricol unor asemenea beneficiari și pentru a garanta că ajutorul comunitar este folosit în întregime în scopul asigurării unui standard de viață echitabil pentru comunitatea agricolă, statele membre ar trebui să fie autorizate, în cazul în care are loc o asemenea alocare, să nu acorde plăți directe unor astfel de persoane fizice sau juridice în temeiul prezentului regulament.

[…]

(25) Schemele de sprijin din cadrul [politicii agricole comune (PAC)] acordă un ajutor direct pentru venit, în special pentru a asigura un nivel de viață echitabil pentru populația agricolă. Acest obiectiv este strâns legat de conservarea zonelor rurale. Pentru a se evita orice alocare incorectă a fondurilor comunitare, nu ar trebui efectuată nicio plată de ajutor către agricultorii care au creat în mod artificial condițiile necesare pentru a beneficia de aceste plăți.”

8 Articolul 2 din acest regulament, intitulat „Definiții”, prevedea:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[…]

(b) «exploatație» înseamnă ansamblul unităților de producție gestionate de agricultor și situate pe teritoriul aceluiași stat membru;

(c) «activitate agricolă» înseamnă producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulsul, creșterea și deținerea de animale în scopuri agricole, sau menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu, astfel cum sunt stabilite la articolul 6;

[…]

(h) «suprafață agricolă» înseamnă orice suprafață de teren arabil, pășune permanentă sau culturi permanente."

9 Articolul 6 din regulamentul menționat, intitulat „Bune condiții agricole și de mediu", prevedea la alineatul (1) primul paragraf:

„Statele membre se asigură că toate terenurile agricole, în special cele care nu mai sunt exploatate în scopul producției, sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu. Statele membre definesc, la nivel național sau regional, cerințele minime pentru bunele condiții agricole și de mediu, în baza cadrului stabilit în anexa III, ținând seama de caracteristicile zonelor în cauză, în special de condițiile pedologice și climatice, de tipurile de exploatații existente, de gradul de utilizare a terenurilor în cauză, de rotația culturilor, de practicile agricole și de structura exploatațiilor. Statele membre nu definesc cerințe minime care să nu fie prevăzute în cadrul respectiv."

10 Articolul 19 din același regulament, intitulat „Cererile de ajutor", prevedea la alineatul (1):

„În fiecare an, agricultorul depune o cerere de plată directă indicând, dacă este cazul:

(a) toate parcelele agricole din cadrul exploatației […];

(b) drepturile de plată declarate în vederea activării;

(c) orice altă informație prevăzută de prezentul regulament sau de către statul membru în cauză."

11 Potrivit articolului 34 din Regulamentul nr. 73/2009, intitulat „Activarea drepturilor de plată pe hectar eligibil":

„(1) Ajutorul din cadrul schemei de plată unică se acordă agricultorilor la activarea drepturilor de plată pe hectar eligibil. Drepturile de plată activate vor acorda dreptul la plata sumei stabilite în cadrul schemei.

(2) În sensul prezentului titlu, «hectar eligibil» înseamnă:

(a) orice suprafață agricolă a exploatației și orice suprafață plantată cu specii forestiere cu ciclu scurt de producție (cod NC ex 0602 90 41), care este utilizată pentru o activitate agricolă […]

[…]

Cu excepția unui caz de forță majoră sau a unor circumstanțe excepționale, hectarele [eligibile] îndeplinesc condiția de eligibilitate pe parcursul întregului an calendaristic."

12 Articolul 35 din acest regulament, intitulat „Declararea hectarelor eligibile”, prevedea la alineatul (1):

„Agricultorul declară parcelele care corespund hectarelor eligibile aferente unui drept de plată. Cu excepția cazurilor de forță majoră sau a circumstanțelor excepționale, aceste parcele sunt la dispoziția agricultorului la o dată stabilită de statele membre, care nu poate fi ulterioară datei stabilite în statul membru respectiv pentru modificarea cererii de ajutor.”

13 Articolul 124 din regulamentul menționat, intitulat „Suprafața inclusă în schema de plată unică pe suprafață”, prevedea la alineatul (2):

„Toate parcelele agricole care corespund criteriilor prevăzute la alineatul (1) […] sunt eligibile pentru acordarea plăților în cadrul schemei de plată unică pe suprafață. […]

Exceptând cazurile de forță majoră sau circumstanțele excepționale, parcelele menționate la primul paragraf se pun la dispoziția agricultorului la data stabilită de statul membru, dată care nu poate fi ulterioară datei stabilite în statul membru respectiv pentru modificarea cererii de ajutor.

Suprafața minimă eligibilă pe exploatație pentru care pot fi solicitate plăți este de 0,3 ha. Cu toate acestea, oricare dintre noile state membre poate decide, pe baza unor criterii obiective și după aprobarea Comisiei, să stabilească suprafața minimă eligibilă pe exploatație la un nivel mai ridicat, dar care să nu depășească 1 ha.”

14 Anexa III la același regulament, intitulată „Bunele condiții agricole și de mediu prevăzute la articolul 6”, menționa, în ceea ce privește nivelul minim de întreținere, în special următorul standard opțional: „Densitatea minimă a șeptelului și/sau regimuri corespunzătoare”.

15 Regulamentul nr. 73/2009 a fost abrogat prin Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului nr. 73/2009 (JO 2013, L 347, p. 608, rectificare în JO 2016, L 130, p. 7).

Regulamentul nr. 1122/2009

16 Considerentele (8) și (28) ale Regulamentului nr. 1122/2009 aveau următorul cuprins:

„(8) Pentru a asigura punerea în aplicare cu succes a schemei de plată unică, prevăzută la titlul III din [Regulamentul nr. 73/2009], statele membre trebuie să instituie un sistem de identificare și de înregistrare care să permită urmărirea drepturilor de plată […]

[…]

(28) Este absolut necesar să fie respectate termenele de depunere a cererilor de ajutor și de modificare a cererilor de ajutor pe suprafață și a tuturor documentelor justificative, a contractelor sau a declarațiilor pentru a permite administrațiilor naționale să programeze și apoi să efectueze controale eficiente privind exactitatea cererilor de ajutor. […]”

17 Articolul 12 din acest regulament, intitulat „Conținutul cererii unice”, prevedea la alineatul (1):

„Cererea unică conține toate informațiile necesare pentru a decide eligibilitatea în vederea acordării ajutorului, în special:

[…]

(d) elementele care permit identificarea tuturor parcelelor agricole ale exploatației, suprafața acestora exprimată în hectare cu două zecimale, localizarea și, după caz, utilizarea acestora […]”

18 Regulamentul nr. 1122/2009 a fost abrogat prin Regulamentul delegat (UE) nr. 640/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește Sistemul Integrat de Administrare și Control și condițiile privind refuzarea sau retragerea plăților și pentru sancțiunile administrative aplicabile în cazul plăților directe, al sprijinului pentru dezvoltare rurală și al ecocondiționalității (JO 2014, L 181, p. 48).

Dreptul român

Legea zootehniei nr. 72/2002

19 Articolul 4 din Legea zootehniei nr. 72 din 16 ianuarie 2002 (republicată) (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 235 din 2 aprilie 2014) prevedea:

„În înțelesul prezentei legi, crescătorii de animale sunt persoanele fizice și juridice care dețin în proprietate speciile de animale prevăzute la articolul 2, înscrise în Registrul agricol.”

20 Articolul 5 alineatul (1) din această lege prevedea:

„Creșterea și exploatarea animalelor este activitatea desfășurată de crescătorii de animale, indiferent de statutul juridic al acestora, în scopul obținerii de produși și produse animaliere.”

OUG nr. 125/2006

21 Articolul 7 alineatul (1) litera f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 125 din 21 decembrie 2006 pentru aprobarea schemelor de plăți directe și plăți naționale directe complementare, care se acordă în agricultură începând cu anul 2007, și pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1043 din 29 decembrie 2006), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „OUG nr. 125/2006”) prevedea:

„Pentru a beneficia de acordarea de plăți în cadrul schemelor de plată unică pe suprafață, solicitanții trebuie să fie înscriși în Registrul fermierilor, administrat de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură [România], să depună cerere de solicitare a plăților la termen și să îndeplinească următoarele condiții generale:

[…]

f) să prezinte documentele care fac dovada utilizării legale a terenului pentru care s-a depus cererea;

[…]”

Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 246/2008

22 Articolul 5 alineatul (1) din Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 246 din 23 aprilie 2008 privind stabilirea modului de implementare, a condițiilor specifice și a criteriilor de eligibilitate pentru aplicarea schemelor de plăți directe și ajutoare naționale tranzitorii în sectorul vegetal și pentru acordarea sprijinului aferent măsurilor de agromediu și zone defavorizate (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 332 din 25 aprilie 2008), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevedea:

„Documentele care fac dovada utilizării legale a pajiștilor permanente comunale, conform articolului 7 alineatul (1) litera f) din [OUG nr. 125/2006], sunt actele doveditoare ale dreptului de proprietate, contractele de concesiune sau de închiriere încheiate între consiliile locale și crescătorii de animale, din care să reiasă suprafața utilizată, și adeverința eliberată de primărie conform înscrisurilor din registrul agricol. Orice contract încheiat înainte de intrarea în vigoare a prezentului ordin, având ca obiect utilizarea pajiștilor comunale, continuă să își producă efectele până la data încetării de drept.”

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2013

23 Articolul 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 267 din 13 mai 2013), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevedea:

„În sensul prezentei ordonanțe de urgență, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

[…]

b) pășuni și fânețe – suprafețe agricole înscrise în actele de proprietate cu aceste categorii de folosință, care sunt destinate producerii de furaje, iarbă și alte plante erbacee pentru animale, recoltate prin cosire sau valorificate prin pășunare;

c) unitate vită mare (UVM) – unitate de măsură standard stabilită pe baza necesarului de hrană al fiecărei specii de animale, care permite conversia diferit[or] categorii de animale;

d) utilizator de pășuni și fânețe – crescător de animale, persoană fizică/juridică înscrisă în Registrul național al exploatațiilor care desfășoară activități agricole specifice categoriei de folosință pășuni și fânețe, conform clasificării statistice a activităților economice în Uniunea Europeană pentru producția vegetală și animală, care deține legal dreptul de folosință asupra suprafeței agricole și care valorifică pășunea prin pășunare cu efective de animale aflate în proprietatea sa sau prin cosire cel puțin o dată pe an;

e) Registrul național al exploatațiilor (RNE) – colecția de date în format electronic care cuprinde informațiile de identificare a fiecărei exploatații din România […];

f) deținători de pajiști – titularii dreptului de proprietate, ai altor drepturi reale asupra acestora sau cei care, potrivit legii civile, au calitatea de posesori ori deținători precari ai pajiștilor.”

Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor și al ministrului administrației publice nr. 226/235/2003

24 Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor și al ministrului administrației publice nr. 226/235/2003 pentru aprobarea Strategiei privind organizarea activității de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor la nivel național, pe termen mediu și lung (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 423 din 17 iunie 2003), în versiunea aplicabilă litigiului principal, cuprindea o anexă I, al cărei capitol VI punctul 1 avea următorul cuprins:

„Responsabilități ale utilizatorilor de pajiști

a) În scopul utilizării pajiștilor aflate în administrarea consiliilor locale ale comunelor, orașelor, respectiv municipiilor:

– asociațiile crescătorilor de animale legal constituite, crescătorii de animale persoane fizice și juridice depun o cerere la consiliul local, […]

b) Utilizatorii de pajiști care încheie contracte de concesiune trebuie să îndeplinească minim următoarele condiții:

– să fie înregistrați în [RNE];

– să asigure o încărcătură minimă de 0,3 UVM/ha pentru suprafața solicitată;

– să prezinte un program de pășunat conform prevederilor capitolului IV punctul 8, pentru perioada preluării în folosință a suprafeței de pajiști solicitate.”

Codul de procedură civilă

25 Articolul 431 din Codul de procedură civilă prevede la alineatul (2):

„Oricare dintre părți poate opune lucrul anterior judecat într-un alt litigiu, dacă are legătură cu soluționarea acestuia din urmă.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

26 Avio Lucos a depus la APIA o cerere de sprijin financiar în cadrul schemei de plată unică pe suprafață pentru anul 2014, pentru o suprafață de 341,70 ha de pășune. Pentru dovedirea dreptului de folosință asupra terenului, această societate a depus un contract de concesiune încheiat la 28 ianuarie 2013 cu Consiliul Local al comunei Podari (România), referitor la o pășune situată în această comună. Potrivit acestui contract, în calitate de concesionar, Avio Lucos avea dreptul de a exploata în mod direct, pe riscul și pe răspundere sa, bunurile concesionate. De asemenea, era obligată să asigure exploatarea prin pășunat a terenului concesionat și îi era interzis să închirieze acest bun sau să îl subconcesioneze.

27 Avio Lucos a încheiat ulterior, la 30 ianuarie 2013, un contract de colaborare în participațiune cu patru persoane fizice. În temeiul contractului respectiv, Avio Lucos trebuia să pună la dispoziția acestor persoane fizice pășunea comunală concesionată și să realizeze anual, pe cheltuiala sa, lucrările de curățire necesare, persoanele fizice menționate angajându-se, la rândul lor, să pună la dispoziția Avio Lucos animalele lor, și anume, în special, oi, capre, vaci și cai, în vederea pășunării permanente și continue a bunului concesionat.

28 După depunerea unei cereri în acest sens, APIA a acordat Avio Lucos o plată în avans în cadrul schemelor de sprijin pe suprafață – campania 2014, în cuantum total de 529 340,24 lei românești (RON) (aproximativ 107 000 de euro).

29 Totuși, în urma unei reinstrumentări a acestei cereri, APIA a constatat că, la data încheierii contractului de concesiune, Avio Lucos nu era îndreptățită să concesioneze pășuni din domeniul public sau privat al comunelor, deoarece nu avea calitatea de crescător sau de proprietar de animale, cu încălcarea dreptului național aplicabil.

30 Având în vedere această constatare, APIA, pe de o parte, a emis o decizie prin care a aplicat, în conformitate cu articolul 58 al treilea paragraf din Regulamentul nr. 1122/2009, sancțiuni multianuale în sarcina Avio Lucos, în cuantum total de 555 729,59 RON (aproximativ 112 000 de euro). Această decizie a făcut obiectul mai multor căi de atac administrative și judiciare, care au fost respinse.

31 Pe de altă parte, APIA a stabilit în sarcina Avio Lucos o creanță bugetară în cuantum total de 529 340,24 RON (aproximativ 107 000 de euro), corespunzătoare sumei care îi fusese deja plătită în cadrul schemei de plată unică pe suprafață în anul 2014.

32 Avio Lucos a contestat această decizie la Tribunalul Dolj (România), care i-a respins acțiunea. Avio Lucos a declarat recurs împotriva acestei sentințe la Curtea de Apel Craiova (România), care l-a admis și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Dolj. Prin sentința civilă din 25 februarie 2018, instanța menționată a respins acțiunea. Avio Lucos a declarat recurs împotriva acestei sentințe civile, cauza fiind pendinte în prezent la Curtea de Apel Timișoara (România), instanța de trimitere.

33 Instanța de trimitere subliniază că nu este lipsit de incertitudine aspectul dacă dreptul Uniunii se opune unei reglementări naționale care impune dovedirea dreptului de folosință sau de exploatare a unei suprafețe de teren sau a fi crescător sau proprietar de animale pentru a obține concesiunea de pășuni în vederea dobândirii sprijinului financiar aferent schemelor de plată pe suprafață. În plus, s-ar ridica problema dacă activitatea derulată în mod concret de Avio Lucos intră sub incidența articolului 2 din Regulamentul nr. 73/2009. În sfârșit, instanța de trimitere, care menționează existența a două hotărâri judecătorești definitive prin care s-a reținut caracterul neeligibil al unor cereri de plată în cadrul schemei de plată unică pe suprafață pentru anul 2014 pe considerentul nerespectării dreptului național referitor la cerința legalității titlului de exploatare sau de folosință asupra terenului, ridică problema dacă dreptul Uniunii se opune aplicării principiului autorității de lucru judecat, care împiedică instanța națională competentă să analizeze conformitatea cu dreptul Uniunii a unor cerințe impuse de dreptul național într-un nou litigiu privind legalitatea creanței pe baza căreia sunt recuperate sumele plătite necuvenit către Avio Lucos.

34 În aceste condiții, Curtea de Apel Timișoara a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dreptul [Uniunii] aplicabil sprijinului financiar aferent anului agricol 2014 – în special Regulamentul (CE) nr. 73/2009 și Regulamentul nr. 1122/2009 – se opune instituirii, prin dreptul național, a unei cerințe de dovedire a dreptului de folosință asupra unei suprafețe de teren, în vederea obținerii sprijinului financiar aferent schemelor de suprafață?

2) În măsura în care dreptul [Uniunii] arătat mai sus nu se opune reglementării naționale indicate la prima întrebare, dreptul [Uniunii] (inclusiv principiul proporționalității) se opune – în cazul particular în care dreptul de exploatare a suprafeței agricole a fost justificat de beneficiar prin prezentarea unui contract de concesiune a unei suprafețe de pășune (contract în baza căruia solicitantul a dobândit dreptul de a exploata pășunea pe riscul și în folosul său, în schimbul unei redevențe) – unei reglementări naționale care impune, pentru încheierea valabilă a unui astfel de contract de concesiune, condiția ca viitorul concesionar să fie exclusiv crescător sau proprietar de animale?

3) Se circumscrie definiției activității agricole din articolul 2 din Regulamentul nr. 73/2009 activitatea unui beneficiar al unei scheme de suprafață care – încheind un contract de concesiune a unei pășuni în scopul obținerii dreptului de a exploata acea suprafață și de a obține drepturi de plată în anul agricol 2014 – încheie ulterior un contract de colaborare cu crescători de animale, contract prin care permite utilizarea gratuită a terenului concesionat în scopul pășunării animalelor, beneficiarul păstrând dreptul de folosință a terenului, dar obligându-se să nu îngrădească activitatea de pășunat și să realizeze lucrări de curățire a pășunii?

4) Dreptul [Uniunii] se opune unei interpretări a unei reglementări naționale cum este articolul 431 alineatul (2) [din Codul de] procedură civilă – referitoare la autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești definitive, interpretare conform căreia o hotărâre judecătorească definitivă prin care s-a reținut caracterul neeligibil al unei cereri de plată pe considerentul nerespectării dreptului național referitor la cerința legalității titlului de exploatare/folosință asupra terenului pentru care s-a solicitat o schemă de suprafață în anul agricol 2014 (într-un litigiu în care s-a solicitat anularea deciziei de aplicare de sancțiuni multianuale) –, interpretare care împiedică analizarea conformității acestei cerințe naționale cu dreptul [Uniunii] aplicabil anului agricol 2014 într-un nou litigiu în care se examinează legalitatea actului de recuperare a sumelor plătite necuvenit solicitantului, pentru același an agricol 2014, act întemeiat pe aceeași stare de fapt și pe aceleași reglementări naționale care au format obiectul analizei hotărârii judecătorești definitive anterioare?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

35 În observațiile sale scrise, guvernul român susține că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă în ansamblu, întrucât instanța de trimitere ar dispune de informațiile care îi permit să soluționeze litigiul cu care este sesizată. În special, potrivit acestui guvern, instanța de trimitere ar fi trebuit să analizeze cu prioritate regulile „puterii de lucru judecat”, prevăzute la

articolul 431 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, și să respingă acțiunea formulată de Avio Lucos. În această privință, guvernul menționat adaugă că, dacă respectiva dispoziție este aplicabilă în litigiul principal, primele trei întrebări rămân fără obiect.

36 La rândul său, Avio Lucos arată că prima și a doua întrebare nu sunt relevante pentru soluționarea litigiului principal, acestea neavând legătură cu eligibilitatea solicitantului plății unice pe suprafață, ci cu chestiunea validității contractului de concesiune în discuție în litigiul principal.

37 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 15 iulie 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, punctul 54 și jurisprudența citată).

38 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 15 iulie 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, punctul 55 și jurisprudența citată).

39 În speță, pe de o parte, considerația potrivit căreia articolul 431 alineatul (2) din Codul de procedură civilă ar trebui să determine instanța de trimitere să respingă acțiunea pendinte în fața sa nu permite să se stabilească faptul că interpretarea normelor de drept al Uniunii care este solicitată de această instanță ar fi vădit lipsită de orice legătură cu litigiul principal. Astfel, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, atribuțiile Curții și cele ale instanței de trimitere sunt în mod clar distincte și este numai de competența acesteia din urmă să interpreteze legislația națională (Hotărârea din 15 ianuarie 2013, Križan și alții, C-416/10, EU:C:2013:8, punctul 58, precum și jurisprudența citată).

40 Pe de altă parte, în ceea ce privește pretinsa lipsă de pertinență a primei și a celei de a doua întrebări, trebuie amintit că articolul 267 TFUE permite întotdeauna unei instanțe naționale, în cazul în care consideră oportun, să adreseze Curții întrebări privind interpretarea dreptului Uniunii (Hotărârea din 15 ianuarie 2013, Križan și alții, C-416/10, EU:C:2013:8, punctul 56, precum și jurisprudența citată). Or, așa cum reiese din cuprinsul punctului 33 din prezenta hotărâre, această instanță consideră că aspectul dacă dreptul Uniunii se opune unei reglementări naționale care impune dovedirea dreptului de folosință sau de exploatare a unei suprafețe de teren sau deținerea calității de crescător sau de proprietar de animale pentru a putea solicita concesionarea unor pășuni și pentru a obține, dacă este cazul, un sprijin financiar în cadrul unei scheme de plată pe suprafață este necesar pentru soluționarea litigiului cu care este sesizată.

41 Rezultă că întrebările adresate de instanța de trimitere sunt admisibile.

Cu privire la prima întrebare

42 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentele nr. 73/2009 și 1122/2009 trebuie să fie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care condiționează obținerea unui ajutor din cadrul schemei de plată unică pe suprafață de obligația solicitantului de a dovedi că deține un „drept de folosință” asupra suprafeței agricole care face obiectul acestei cereri.

43 Trebuie amintit că, potrivit articolului 34 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009, ajutorul din cadrul schemei de plată unică se acordă agricultorilor la activarea drepturilor de plată pe hectar eligibil.

44 Conform articolului 35 alineatul (1) din acest regulament, revine agricultorului obligația de a declara parcelele care corespund hectarelor eligibile aferente unui drept de plată și, cu excepția unor cazuri de forță majoră sau a unor circumstanțe excepționale, aceste parcele trebuie să fie „la dispoziția” agricultorului la o dată stabilită de statul membru în cauză. De asemenea, în temeiul articolului 124 alineatul (2) din regulamentul menționat, sunt eligibile pentru acordarea plăților în cadrul schemei de plată unică pe suprafață toate parcelele agricole care corespund criteriilor prevăzute la alineatul (1) al acestui articol, care, exceptând cazurile de forță majoră sau circumstanțele excepționale, trebuie să fie „la dispoziția” agricultorului la data stabilită de acest stat membru.

45 Întrucât Regulamentul nr. 73/2009 nu precizează în ce temei suprafețele respective trebuie să fie „la dispoziția” agricultorului, în vederea interpretării acestei dispoziții, conform unei jurisprudențe constante a Curții, trebuie să se țină seama nu numai de termenii utilizați în conformitate cu înțelesul lor obișnuit în limbajul curent, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctul 58, și Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham și alții, C-476/17, EU:C:2019:624, punctul 28, precum și jurisprudența citată).

46 În primul rând, în ceea ce privește modul de redactare a articolului 35 alineatul (1) din acest regulament, este necesar să se arate că, în limbajul curent, faptul că o suprafață este la dispoziția agricultorului presupune, în principiu, că acesta este în măsură să o utilizeze după cum dorește pentru a putea, în fapt, să desfășoare o activitate agricolă.

47 În al doilea rând, referitor la contextul în care se înscrie această dispoziție, din cuprinsul punctului 43 din prezenta hotărâre reiese că ajutorul din cadrul schemei de plată unică se acordă agricultorilor la activarea drepturilor de plată pe „hectar eligibil”, o astfel de noțiune desemnând, potrivit articolului 34 alineatul (2) din Regulamentul nr. 73/2009, orice suprafață agricolă a exploatației utilizată pentru o activitate agricolă.

48 Or, acești termeni sunt ei înșiși definiți de regulamentul respectiv. Astfel, articolul 2 literele (b), (c) și (h) din regulamentul menționat definește noțiunea de „exploatație” ca fiind „ansamblul unităților de producție gestionate de agricultor și situate pe teritoriul aceluiași stat membru”, pe cea de „activitate agricolă” ca fiind „producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole […] sau menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu” și, în sfârșit, pe cea de „suprafață agricolă” ca „orice suprafață de teren arabil, pășune permanentă sau culturi permanente”.

49 În această privință, referitor la cerința prevăzută la articolul 2 litera (b) din Regulamentul nr. 73/2009, potrivit căreia o unitate de producție trebuie să fie „gestionată” de un agricultor, Curtea a statuat deja că noțiunea de „gestionare” nu implică existența unui drept de dispoziție nelimitat al agricultorului asupra suprafeței respective în cadrul utilizării acesteia în scopuri agricole. În schimb, în ceea ce privește această suprafață, agricultorul trebuie să dispună de suficientă autonomie pentru a-și exercita activitatea agricolă, aspect care trebuie apreciat de instanța de trimitere, având în vedere toate circumstanțele speței (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 octombrie 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punctele 61 și 62, precum și Hotărârea din 2 iulie 2015, Demmer, C-684/13, EU:C:2015:439, punctul 58).

50 Astfel, agricultorul trebuie să fie în măsură să exercite o anumită putere de decizie în cadrul utilizării suprafeței respective (Hotărârea din 14 octombrie 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punctul 63) pentru a-și desfășura activitatea agricolă pe această suprafață.

51 În al treilea rând, în ceea ce privește obiectivele urmărite de reglementarea în cauză, considerentul (23) al Regulamentului nr. 73/2009 enunță că acesta are ca obiect să evite alocarea unui ajutor direct unor beneficiari în cazul cărora activitățile agricole reprezentau numai o parte nesemnificativă a ansamblului activităților economice ale acestora sau în cazul cărora domeniul de activitate nu viza sau viza doar parțial efectuarea unei activități agricole. În plus, din articolul 39 alineatul (1) litera (b) TFUE, a cărui esență este amintită în considerentul (25) al acestui regulament, reiese că schemele de sprijin din cadrul PAC prevăd un ajutor direct pentru venit, care are drept scop asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea venitului individual al lucrătorilor din agricultură.

52 Astfel, este necesar să se considere, asemenea domnului avocat general la punctul 50 din concluzii, că ajutorul din cadrul schemei de plată unică pe suprafață are ca obiectiv asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru agricultorii care desfășoară în mod real o activitate agricolă și, prin urmare, dispun în fapt de o suprafață agricolă pe care se desfășoară această activitate.

53 Având în vedere modul de redactare a articolului 35 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009, contextul în care se înscrie această dispoziție și obiectivul reglementării din care face parte, este necesar să se considere că, pentru a stabili dacă o parcelă este „la dispoziția” unui agricultor, în sensul prevederii menționate, regulamentul respectiv nu impune ca acest agricultor să prezinte un titlu juridic formal care să dovedească „dreptul său de folosință” asupra suprafeței în cauză, fiind suficientă în acest sens demonstrarea caracterului efectiv al utilizării acestei suprafețe, precum și a unei autonomii suficiente a agricultorului respectiv pentru desfășurarea activității sale agricole pe suprafața menționată.

54 O asemenea interpretare este confirmată, pe de o parte, de jurisprudența Curții referitoare la noțiunea de „suprafață agricolă a exploatației”, menționată la articolul 44 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1782/2003. În această privință, Curtea a statuat astfel că, din moment ce aceste dispoziții nu precizează natura raportului juridic în temeiul căruia suprafața respectivă este utilizată de agricultor, din dispozițiile menționate nu se poate deduce că parcelele în discuție trebuie să fie la dispoziția agricultorului în temeiul unui contract de arendare sau al unei tranzacții echivalente (Hotărârea din 14 octombrie 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punctul 54).

55 Pe de altă parte, aceasta este susținută de jurisprudența Curții referitoare la noțiunea de „suprafața din fermă disponibilă”, care figura la articolul 12 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 1254/1999, întrucât Curtea a statuat că respectiva dispoziție nu condiționează eligibilitatea unei cereri de ajutor de prezentarea unui titlu juridic valabil care justifică dreptul solicitantului de a utiliza suprafețele furajere care fac obiectul acestei cereri. Dimpotrivă, utilizarea efectivă a suprafeței furajere constituia una dintre condițiile de eligibilitate pentru acordarea primelor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctele 62 și 70).

56 Totuși, chiar dacă obligația de a dovedi „dreptul de folosință” asupra unei suprafețe agricole nu este impusă de dreptul Uniunii, trebuie să se examineze de asemenea dacă acesta se opune ca statele membre să prevadă o astfel de obligație în reglementarea lor națională.

57 În această privință, trebuie amintit că din articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 reiese că, în fiecare an, agricultorul depune o cerere de plată directă, indicând, dacă este cazul, toate parcelele agricole din cadrul exploatației, drepturile de plată declarate în vederea activării lor, precum și orice altă informație prevăzută de acest regulament sau de statul membru în cauză.

58 În plus, articolul 12 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 1122/2009, care stabilește normele de punere în aplicare a Regulamentului nr. 73/2009, în special în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de acest din urmă regulament, prevede că cererea unică conține toate informațiile necesare pentru a decide eligibilitatea în vederea acordării ajutorului, în special elementele care permit identificarea tuturor parcelelor agricole ale exploatației, suprafața, localizarea și, după caz, utilizarea acestora.

59 Regulamentul nr. 1122/2009 mai enunță în considerentul (8) că, pentru a asigura punerea în aplicare cu succes a schemei de plată unică, prevăzută la titlul III din Regulamentul nr. 73/2009, statele membre trebuie să instituie un sistem de identificare și de înregistrare care să permită urmărirea drepturilor la plată. Astfel cum reiese în esență din considerentul (28) al Regulamentului nr. 1122/2009, depunerea în termen a „tuturor documentelor justificative, a contractelor sau a declarațiilor” trebuie să permită administrațiilor naționale să programeze și apoi să efectueze controale eficiente privind exactitatea cererilor de ajutor.

60 Or, în ceea ce privește asemenea documente justificative, Curtea a avut deja ocazia să statueze, având în vedere reglementarea Uniunii referitoare la schemele de ajutoare și la normele de aplicare a sistemului integrat de gestionare și control în cadrul schemelor de sprijin direct pentru agricultori anterioară adoptării Regulamentului nr. 1122/2009, că statele membre dispun de o marjă de apreciere în ceea ce privește documentele justificative și dovezile pe care trebuie să le ceară de la un solicitant de ajutor referitor la suprafețele care fac obiectul cererii sale.

61 Curtea a considerat astfel că, ținând seama de această marjă de apreciere, statelor membre le este permis să aducă precizări privind dovezile care trebuie furnizate în susținerea unei cereri de ajutor, referindu-se în special la practicile obișnuite pe teritoriul lor în domeniul agriculturii în ceea ce privește folosința și utilizarea suprafețelor furajere, precum și la titlurile care trebuie depuse în legătură cu această utilizare (Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctul 82).

62 Curtea a statuat de asemenea că statele membre se bucură de o marjă de apreciere cu ocazia alegerii măsurilor naționale pe care le consideră necesare pentru a preveni și a sancționa în mod eficient neregularitățile și fraudele (Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctul 76).

63 Curtea a adăugat totuși că exercitarea de către statele membre a marjei lor de apreciere referitoare la dovezile care trebuie prezentate în susținerea unei cereri de ajutor este supusă anumitor limite, în special referitor la posibilitatea de a obliga solicitantul să prezinte un titlu juridic valabil care justifică dreptul său de a utiliza suprafețele care fac obiectul cererii sale. În acest context, reglementarea națională care pune în aplicare această marjă de apreciere trebuie să respecte obiectivele urmărite de dreptul Uniunii în materie de sprijin financiar direct în favoarea agricultorilor și principiile generale ale dreptului Uniunii, în special principiul proporționalității, care impune ca mijloacele instituite de o dispoziție să fie apte să realizeze obiectivul urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctele 86 și 87, precum și Hotărârea din 17 decembrie 2020, Land Berlin (Drepturi la plată legate de PAC), C-216/19, EU:C:2020:1046, punctul 35].

64 Deși revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în fiecare caz în parte, dacă acest principiu a fost respectat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctul 89), conform unei jurisprudențe constante a Curții, aceasta este competentă să furnizeze instanței de trimitere toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care îi pot permite acesteia să aprecieze o asemenea conformitate în vederea soluționării cauzei cu care este sesizată (Hotărârea din 11 iunie 2020, Subdelegación del Gobierno en Guadalajara, C-448/19, EU:C:2020:467, punctul 17 și jurisprudența citată).

65 În această privință, în primul rând, așa cum a arătat domnul avocat general la punctul 57 din concluzii, instituirea unei obligații, precum cea prevăzută la articolul 7 alineatul (1) litera (f) din OUG nr. 125/2006, de a prezenta documente care fac dovada utilizării legale a terenului care face obiectul cererii de plată pare aptă să garanteze că obiectivele PAC, menționate la punctele 51 și 52 din prezenta hotărâre, vor fi urmărite în mod real. Astfel, o asemenea obligație urmărește în special să împiedice ca un solicitant de sprijin în cadrul schemei de plată unică să poată profita în mod abuziv de terenuri aparținând altora în scopul eludării reglementării Uniunii referitoare la această schemă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, EU:C:2010:365, punctul 88).

66 În al doilea rând, în ceea ce privește aspectul dacă această reglementare națională nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului menționat, trebuie amintit că examinarea proporționalității trebuie efectuată ținând seama în special de obiectivele PAC, ceea ce impune o evaluare comparativă a acestor obiective în raport cu cel urmărit de reglementarea menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 decembrie 2015, Scotch Whisky Association și alții, C-333/14, EU:C:2015:845, punctele 28 și 40).

67 În speță, trebuie arătat că articolul 5 alineatul (1) din Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 246/2008, în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede că „[d]ocumentele care fac dovada utilizării legale a pajiștilor permanente comunale, conform articolului 7 alineatul (1) litera (f) din [OUG nr. 125/2006], sunt actele doveditoare ale dreptului de proprietate, contractele de concesiune sau de închiriere încheiate între consiliile locale și crescătorii de animale, din care să reiasă suprafața utilizată, și adeverința eliberată de primărie conform înscrisurilor din registrul agricol” și, prin urmare, par să se refere doar la stabilirea dovezii

utilizării legale a pășunilor comunale permanente, aspect care trebuie determinat de instanța de trimitere. Or, în ceea ce privește pășunile care aparțin atât domeniului public, cât și domeniului privat al unităților administrativ-teritoriale, în speță comunele, se poate considera că un act formal care atestă dreptul de folosință va fi, în principiu, întocmit între părți, așa încât obligația de a prezenta un astfel de act nu pare, într-un asemenea caz particular, disproporționată.

68 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că Regulamentele nr. 73/2009 și nr. 1122/2009 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care condiționează obținerea unui ajutor din cadrul schemei de plată unică pe suprafață de obligația solicitantului de a dovedi că deține un „drept de folosință” asupra suprafeței agricole care face obiectul acestei cereri, cu condiția să fie respectate obiectivele urmărite de reglementarea în cauză a Uniunii și principiile generale ale dreptului Uniunii, în special principiul proporționalității.

Cu privire la a doua întrebare

69 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentele nr. 73/2009 și nr. 1122/2009 trebuie să fie interpretate în sensul că se opun, în cazul particular în care dreptul de exploatare a unei suprafețe agricole a fost justificat de beneficiarul unui ajutor din cadrul schemei de plată unică pe suprafață prin prezentarea unui contract de concesiune a unei pășuni care aparține domeniului public al unei unități administrativ-teritoriale, unei reglementări naționale care condiționează validitatea unui astfel de contract de calitatea de crescător sau de proprietar de animale a viitorului concesionar.

70 De la bun început, este necesar să se arate că din indicațiile cuprinse în cererea de decizie preliminară reiese că obligația concesionarului unei pășuni de a avea calitatea de crescător sau de proprietar de animale nu constituie, ca atare, o condiție de eligibilitate pentru un sprijin financiar în cadrul schemei de plată unică pe suprafață în discuție în litigiul principal. Astfel, rezultă că solicitanții trebuie, potrivit articolului 7 alineatul (1) din OUG nr. 125/2006, să fie înscriși în Registrul fermierilor, administrat de APIA, să depună cererea de solicitare a plăților la termen și să îndeplinească condițiile generale prevăzute de această dispoziție, care nu conțin o asemenea obligație.

71 Din dosarul de care dispune Curtea reiese totuși că această obligație rezultă din dispozițiile anexei I la Ordinul ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor și al ministrului administrației publice nr. 226/235/2003, în versiunea aplicabilă litigiului principal.

72 Întrucât aceeași obligație nu rezultă din dreptul Uniunii și ține de marja de apreciere a statelor membre, revine instanței de trimitere, conform jurisprudenței amintite la punctele 61, 63 și 64 din prezenta hotărâre, sarcina de a stabili dacă o astfel de cerință respectă obiectivele urmărite de reglementarea în cauză a Uniunii și principiile generale ale dreptului Uniunii, în special principiul proporționalității.

73 În această privință, guvernul român a arătat în observațiile sale scrise în esență că, în considerarea situației specifice a agriculturii din România, care se confruntă cu fenomene precum abandonarea terenurilor, îmbătrânirea populației agricole, numărul scăzut de tineri fermieri și numărul mare de ferme de mici dimensiuni, printre care un procent ridicat de ferme de semi-subzistență, legiuitorul român a ales să condiționeze încheierea contractelor de concesiune a pajiștilor din proprietatea unităților administrativ-teritoriale de calitatea de posesor sau de proprietar de

animale a concesionarilor. Or, o astfel de alegere, care nu ar constitui o condiție de eligibilitate pentru schema de plată pe suprafață, ci de validitate a unor asemenea contracte de concesiune, s-ar încadra în marja de apreciere a legiuitorului respectiv.

74 Prin impunerea acestei condiții, legiuitorul român ar fi urmărit astfel să asigure un nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, facilitând accesul direct al cât mai multor proprietari sau posesori de animale la pășunile aparținând unităților administrativ-teritoriale, evitând în același timp ca operatorii care desfășoară activități agricole prin intermediere să beneficieze de acestea. APIA a adăugat în răspunsul sau scris la întrebările Curții că, pentru majoritatea crescătorilor de animale, singura sursă de asigurare a hranei animalelor pe perioada verii este masa verde obținută de pe pajiști și, prin urmare, este important ca crescătorii de animale să poată concesiona suprafețele de pajiști din localitatea unde trăiesc și unde își cresc animalele.

75 Or, așa cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 68 din concluzii, un asemenea obiectiv respectă obiectivele urmărite de dreptul Uniunii în materie. Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctului 52 din prezenta hotărâre, ajutorul din cadrul schemei de plată unică pe suprafață are ca obiectiv asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru agricultorii care desfășoară în mod real o activitate agricolă și, prin urmare, dispun în fapt de o suprafață agricolă pe care se desfășoară această activitate.

76 De asemenea, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, obligația de a fi proprietar sau crescător de animale pare, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 74 din prezenta hotărâre, să fie aptă să realizeze obiectivul urmărit de legiuitorul român, care constă în facilitarea accesului direct la pășunile care aparțin unităților administrativ-teritoriale al cât mai multor proprietari sau crescători, într-un context în care, după cum s-a arătat la același punct, singura sursă de asigurare a hranei animalelor pe perioada verii este masa verde obținută de pe pajiști.

77 În plus, din moment ce această obligație privește numai posibilitatea unei persoane de a concesiona o pajiște care aparține domeniului public al unităților administrativ-teritoriale, reglementarea națională în cauză nu pare să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv, aspect a cărui verificare va reveni instanței de trimitere, ținând seama de cerințele stabilite de jurisprudența citată la punctul 66 din prezenta hotărâre.

78 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că Regulamentele nr. 73/2009 și nr. 1122/2009 trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun, în cazul particular în care dreptul de exploatare a unei suprafețe agricole a fost justificat de beneficiarul unui ajutor din cadrul schemei de plată unică pe suprafață prin prezentarea unui contract de concesiune a unei pășuni care aparține domeniului public al unei unități administrativ-teritoriale, unei reglementări naționale care condiționează validitatea unui astfel de contract de calitatea de crescător sau de proprietar de animale a viitorului concesionar.

Cu privire la a treia întrebare

79 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 73/2009 trebuie să fie interpretat în sensul că noțiunea de „activitate agricolă” acoperă o activitate prin care o persoană ia în concesiune o pășune și încheie ulterior un contract de colaborare cu crescători de animale, în temeiul căruia

acești crescători aduc animalele la pășunat pe terenul concesionat, concesionarul păstrând dreptul de folosință asupra terenului, dar obligându-se să nu îngrădească activitatea de pășunat și să realizeze lucrările de curățire a pășunii.

80 Noțiunea de „activitate agricolă” este definită la articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 73/2009 ca, pe de o parte, producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulsul, creșterea și deținerea de animale în scopuri agricole, și, pe de altă parte, menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu, astfel cum sunt stabilite la articolul 6 din acest regulament.

81 Este cert, în litigiul principal, că activitatea Avio Lucos nu se încadrează în prima situație, referitoare la producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole. Astfel, după cum a subliniat domnul avocat general la punctul 73 din concluzii, animalele puse la dispoziția Avio Lucos de crescători în temeiul articolului 8 din contractul de colaborare în participațiune în discuție în litigiul principal au fost întotdeauna deținute, crescute și utilizate pentru pășunat de crescătorii menționați.

82 În ceea ce privește a doua situație, referitoare la menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu, articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 prevede că statele membre, pe de o parte, se asigură că toate terenurile agricole sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu și, pe de altă parte, definesc, la nivel național sau regional, cerințele minime pentru bunele condiții agricole și de mediu, pe baza cadrului stabilit în anexa III la acest regulament, ținând seama de „caracteristicile zonelor în cauză”, articolul menționat adăugând că aceste state nu definesc cerințe minime care să nu fie prevăzute în cadrul respectiv.

83 În această privință, guvernul român a indicat în observațiile sale scrise că legiuitorul român a impus standardul opțional „Densitatea minimă a șeptelului și/sau regimuri corespunzătoare”, prevăzut în mod expres și autorizat prin dispozițiile acestei anexe III. Acest legiuitor ar fi prevăzut astfel, în cadrul sistemului de ecocondiționalitate, începând cu anul 2012, „întreținerea pajiștilor permanente prin asigurarea unui nivel minim de pășunat de 0,3 UVM/ha și/sau prin cosirea lor cel puțin o dată pe an”.

84 În observațiile sale scrise, Comisia a subliniat de asemenea că, în conformitate cu notificarea României privind punerea în aplicare a cerințelor minime pentru bunele condiții agricole și de mediu pentru anul de cerere 2014, „fermierilor li s-a cerut să facă următoarele eforturi pentru a pune în aplicare standardul privind «Densitatea minimă a șeptelului și/sau regimuri corespunzătoare»: să taie iarba cel puțin o dată pe an și/sau să asigure un nivel minim de pășunat (minimum 0,3 animale pe hectar) pentru a menține terenul (pășuni permanente) în stare bună”.

85 În speță, din decizia de trimitere reiese că, potrivit articolului 7 din contractul de colaborare în participațiune încheiat între Avio Lucos și crescătorii de animale, această întreprindere „va realiza anual, pe cheltuiala sa, lucrările de curățire a pășunii, de eliminare a buruienilor toxice, precum și eliminarea excesului de apă de pe teren, asigurând condițiile optime pentru refacerea pășunii”. Or, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, rezultă că o astfel de activitate se încadrează în una dintre activitățile alternative menționate în notificarea prevăzută la punctul precedent și, prin urmare, intră sub incidența noțiunii de „activitate agricolă”, în sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 73/2009.

86 O asemenea interpretare este, de altfel, conformă cu obiectivele acestui regulament, așa cum reies în special din considerentele (4) și (7) ale acestuia, referitoare la menținerea pășunilor în bune condiții agricole și de mediu, fiind recunoscut efectul pozitiv asupra mediului al pășunilor permanente.

87 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 73/2009 trebuie să fie interpretat în sensul că noțiunea de „activitate agricolă” acoperă o activitate prin care o persoană ia în concesiune o pășune și încheie ulterior un contract de colaborare cu crescători de animale, în temeiul căruia acești crescători aduc animalele la pășunat pe terenul concesionat, concesionarul păstrând dreptul de folosință asupra terenului, dar obligându-se să nu îngrădească activitatea de pășunat și să realizeze lucrările de curățire a pășunii, în măsura în care aceste lucrări îndeplinesc condițiile prevăzute de standardul opțional menționat în anexa III la acest regulament.

Cu privire la a patra întrebare

88 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul Uniunii trebuie să fie interpretat în sensul că se opune aplicării în ordinea juridică a unui stat membru a principiului autorității de lucru judecat care, în cadrul unui litigiu între aceleași părți privind legalitatea unui act de recuperare a unor sume plătite solicitantului unui ajutor din cadrul unei scheme de plată unică pe suprafață, împiedică examinarea de către instanța sesizată a conformității cu dreptul Uniunii a unor cerințe naționale referitoare la legalitatea titlului de exploatare a suprafeței agricole care a făcut obiectul cererii de ajutor, pentru motivul că acest act de recuperare se întemeiază pe aceleași fapte și pe aceeași reglementare națională precum cele care au fost analizate într-o hotărâre judecătorească anterioară rămasă definitivă.

89 Astfel cum arată instanța de trimitere, această întrebare este generată de împrejurarea că APIA a invocat autoritatea de lucru judecat a două hotărâri judecătorești definitive prin care au fost respinse căile de atac formulate de Avio Lucos având ca obiect, pe de o parte, o cerere de anulare a deciziei de aplicare a unor sancțiuni multianuale acestei societăți pentru anul 2014, care este menționată la punctul 30 din prezenta hotărâre, și, pe de altă parte, o cerere de anulare a unui proces-verbal de constatare a unor neregularități, în cadrul aceluiași an. Or, aceste două acte ar fi întemeiate pe decizia APIA potrivit căreia Avio Lucos trebuia să fie exclusă de la plată în cadrul schemei de ajutor pe suprafață pentru motivul că, neavând calitatea de crescător de animale, nu adusese dovada că utiliza în mod legal pășunea comunală în discuție în litigiul principal.

90 Instanța de trimitere arată în această privință că, având în vedere doctrina națională referitoare la articolul 431 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, excepția întemeiată pe autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești definitive nu poate fi invocată în mod valabil în cadrul unei proceduri jurisdicționale decât dacă raportul juridic dedus judecății este nu numai identic cu cel anterior examinat în cadrul procedurii în care s-a pronunțat această hotărâre definitivă, ci și explicit sau implicit cuprins în această procedură anterioară. Astfel, autoritatea de lucru judecat ar opera și în cazurile în care noua cerere de chemare în judecată îl pune pe judecător în situația de a repeta sau de a contrazice în tot sau în parte raportul juridic care a fost recunoscut sau tăgăduit în hotărârea judecătorească anterioară. Or, în speță, hotărârile menționate la punctul anterior ar fi soluționat litigii între aceleași părți, și anume APIA și Avio Lucos, și ar fi privit aceleași fapte, și anume cererea de plată unică pe suprafață pentru anul 2014.

91 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că, astfel cum reiese din răspunsul dat la prima și la a doua întrebare, în măsura în care sunt respectate obiectivele urmărite de reglementarea în cauză a Uniunii și principiile generale ale dreptului Uniunii, în special principiul proporționalității, dreptul Uniunii nu se opune nici instituirii prin dreptul național, în vederea obținerii unui sprijin direct în cadrul schemei de plată unică pe suprafață, a unei obligații de a dovedi „dreptul de folosință” asupra unei suprafețe agricole, nici, în cazul particular în care dreptul de a exploata o suprafață agricolă a fost justificat de beneficiar prin prezentarea unui contract de concesiune a unei pășuni aparținând unei unități administrativ-teritoriale, unei reglementări naționale care impune, pentru încheierea în mod valabil a unui asemenea contract de concesiune, condiția potrivit căreia viitorul concesionar nu poate fi decât un crescător sau un proprietar de animale.

92 Trebuie amintită importanța pe care o deține atât în ordinea juridică a Uniunii, cât și în ordinile juridice naționale, principiul autorității de lucru judecat. Astfel, pentru a garanta atât stabilitatea dreptului și a raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca hotărârile judecătorești rămase definitive după epuizarea căilor de atac disponibile sau după expirarea termenelor de exercitare a acestor căi de atac să nu mai poată fi contestate (Hotărârea din 3 septembrie 2009, Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, punctul 22, Hotărârea din 17 octombrie 2018, Klohn, C-167/17, EU:C:2018:833, punctul 63, și Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 88, precum și jurisprudența citată).

93 Prin urmare, dreptul Uniunii nu impune instanței naționale să înlăture aplicarea normelor interne de procedură care conferă autoritate de lucru judecat unei decizii judecătorești, chiar dacă aceasta ar permite îndreptarea unei situații naționale incompatibile cu acest drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2009, Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, punctul 23, Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punctul 47, și Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 89, precum și jurisprudența citată).

94 Dreptul Uniunii nu impune, așadar, nici unui organ judiciar național obligația ca, pentru a ține seama de interpretarea unei dispoziții relevante a acestui drept adoptată de Curte, să revină, din principiu, asupra deciziei sale care a dobândit autoritate de lucru judecat (Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 90, precum și jurisprudența citată).

95 În speță, nu se solicită instanței de trimitere să revină asupra unei hotărâri care a dobândit autoritate de lucru judecat. În schimb, această instanță arată că litigiul principal se întemeiază pe același raport juridic precum cel în care s-au pronunțat cele două hotărâri judecătorești definitive menționate la punctul 89 din prezenta hotărâre, așa încât, în temeiul principiului autorității de lucru judecat, astfel cum este interpretat de dreptul național, aceste hotărâri judecătorești nu pot fi contrazise prin hotărârea care trebuie pronunțată în cauza principală.

96 În această privință, trebuie amintit că revine instanțelor naționale sarcina ca, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile dreptului național astfel încât aplicarea acestora să contribuie la punerea în practică a dreptului Uniunii (Hotărârea din 11 noiembrie 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, punctul 31 și jurisprudența citată).

97 În plus, cerința interpretării conforme include obligația instanțelor naționale, inclusiv a celor de ultim grad de jurisdicție, de a modifica, dacă este cazul, o jurisprudență consacrată în cazul în care aceasta se întemeiază pe o interpretare a dreptului național incompatibilă cu dreptul

Uniunii. Prin urmare, o instanță națională nu poate considera în mod valabil că se află în imposibilitatea de a interpreta o dispoziție națională în conformitate cu dreptul Uniunii doar pentru motivul că această dispoziție a fost interpretată de alte instanțe într-un sens care nu este compatibil cu dreptul menționat sau este aplicată într-un asemenea mod de autoritățile naționale competente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 2020, Telecom Italia, C-34/19, EU:C:2020:148, punctele 60 și 61, precum și jurisprudența citată).

98 În speță, este necesar să se arate, asemenea domnului avocat general la punctul 89 din concluzii, că obiectul hotărârilor menționate la punctul 89 din prezenta hotărâre, pe de o parte, și cel al hotărârii care trebuie pronunțată în prezenta cauză, pe de altă parte, nu sunt identice, din moment ce, chiar dacă se referă la aceleași fapte, privesc legalitatea unor decizii administrative diferite.

99 În orice caz, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, potrivit dreptului intern, autoritatea de lucru judecat a acestor decizii cuprinde elementele prezentei cauze și, dacă este cazul, să examineze consecințele prevăzute de dreptul menționat (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 martie 2020, Telecom Italia, C-34/19, EU:C:2020:148, punctul 57).

100 Astfel, în lipsa unei reglementări a Uniunii în materie, modalitățile de punere în aplicare a principiului autorității de lucru judecat aparțin ordinii juridice a statelor membre în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora. Ele nu trebuie să fie însă mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare de natură internă (principiul echivalenței) și nici să fie concepute astfel încât să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii (principiul efectivității) (Hotărârea din 4 martie 2020, Telecom Italia, C-34/19, EU:C:2020:148, punctul 58, și Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 91, precum și jurisprudența citată).

101 În această privință, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că fiecare caz în care se ridică problema dacă o prevedere procedurală națională face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând seama de locul pe care respectiva prevedere îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale. Din această perspectivă, trebuie să se țină seama, eventual, de principiile care stau la baza sistemului jurisdicțional național, precum protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii (Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 93 și jurisprudența citată).

102 În ceea ce privește cauza principală, o interpretare a principiului autorității de lucru judecat, după cum reiese din cuprinsul punctului 90 din prezenta hotărâre, pare să împiedice repunerea în discuție nu numai a unei hotărâri judecătorești care a dobândit autoritate de lucru judecat, chiar și în ipoteza în care această decizie ar conține o încălcare a dreptului Uniunii, ci și, cu ocazia unei proceduri jurisdicționale cu caracter civil referitoare la aceleași fapte, a oricărei constatări privind același raport juridic precum cel care a condus la pronunțarea celor două hotărâri judecătorești definitive.

103 Astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 92 din concluzii, o asemenea interpretare a principiului autorității de lucru judecat ar avea, așadar, drept consecință faptul că, atunci când o hotărâre anterioară a unei instanțe rămasă definitivă se întemeiază pe o interpretare care este contrară dreptului Uniunii, aplicarea incorectă a acestui drept s-ar repeta în fiecare hotărâre pronunțată de instanțe civile cu privire la același raport juridic, fără ca această

interpretare efectuată cu încălcarea dreptului Uniunii să poată fi corectată (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 95 și jurisprudența citată).

104 Or, asemenea obstacole în calea aplicării efective a normelor dreptului Uniunii nu pot fi justificate în mod rezonabil de principiul securității juridice și trebuie, așadar, să fie considerate contrare principiului efectivității (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 aprilie 2020, CRPNPAC și Vueling Airlines, C-370/17 și C-37/18, EU:C:2020:260, punctul 96 și jurisprudența citată).

105 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a patra întrebare că dreptul Uniunii trebuie să fie interpretat în sensul că se opune aplicării în ordinea juridică a unui stat membru a principiului autorității de lucru judecat care, în cadrul unui litigiu între aceleași părți privind legalitatea unui act de recuperare a unor sume plătite solicitantului unui ajutor din cadrul unei scheme de plată unică pe suprafață, împiedică examinarea de către instanța sesizată a conformității cu dreptul Uniunii a unor cerințe naționale referitoare la legalitatea titlului de exploatare a suprafeței agricole care a făcut obiectul cererii de ajutor, pentru motivul că acest act de recuperare se întemeiază pe aceleași fapte între aceleași părți și pe aceeași reglementare națională precum cele care au fost analizate într-o hotărâre judecătorească anterioară rămasă definitivă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

106 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

1) **Regulamentul nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 1310/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013, și Regulamentul nr. 1122/2009 al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 73/2009 în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de regulamentul respectiv, precum și de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea în cadrul schemei de ajutoare prevăzute pentru sectorul vitivinicol trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care condiționează obținerea unui ajutor din cadrul schemei de plată unică pe suprafață de obligația solicitantului de a dovedi că deține un „drept de folosință” asupra suprafeței agricole care face obiectul acestei cereri, cu condiția să fie respectate obiectivele urmărite de reglementarea în cauză a Uniunii și principiile generale ale dreptului Uniunii, în special principiul proporționalității.**

2) **Regulamentul nr. 73/2009, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1310/2013, și Regulamentul nr. 1122/2009 trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun, în cazul particular în care dreptul de exploatare a unei suprafețe agricole a fost justificat de beneficiarul unui ajutor din cadrul schemei de plată unică pe suprafață prin prezentarea unui contract de concesiune a unei pășuni care aparține domeniului public al unei unități administrativ-teritoriale, unei reglementări naționale care condiționează validitatea unui astfel de contract de calitatea de crescător sau de proprietar de animale a viitorului concesionar.**

3) **Articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 73/2009, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1310/2013, trebuie să fie interpretat în sensul că noțiunea de „activitate agricolă” acoperă o activitate prin care o persoană ia în concesiune o pășune și încheie ulterior un contract de colaborare cu crescători de animale, în temeiul căruia acești crescători aduc animalele la pășunat pe terenul concesionat, concesionarul păstrând dreptul de folosință asupra terenului, dar obligându-se să nu îngrădească activitatea de pășunat și să realizeze lucrările de curățire a pășunii, în măsura în care aceste lucrări îndeplinesc condițiile prevăzute de standardul opțional menționat în anexa III la acest regulament.**

4) **Dreptul Uniunii trebuie să fie interpretat în sensul că se opune aplicării în ordinea juridică a unui stat membru a principiului autorității de lucru judecat care, în cadrul unui litigiu între aceleași părți privind legalitatea unui act de recuperare a unor sume plătite solicitantului unui ajutor din cadrul unei scheme de plată unică pe suprafață, împiedică examinarea de către instanța sesizată a conformității cu dreptul Uniunii a unor cerințe naționale referitoare la legalitatea titlului de exploatare a suprafeței agricole care a făcut obiectul cererii de ajutor, pentru motivul că acest act de recuperare se întemeiază pe aceleași fapte între aceleași părți și pe aceeași reglementare națională precum cele care au fost analizate într-o hotărâre judecătorească anterioară rămasă definitivă.**

Arabadjiev Ziemele von Danwitz

Xuereb Kumin

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 7 aprilie 2022.

Grefier Președinte
A. Calot Escobar K. Lenaerts